

ZÁZNAM ZO ŠKOLENIA UČITEĽOV V PROJEKTE „VYHRŇME SI RUKÁVY“

MIESTO KONANIA: TRNAVA

DÁTUM KONANIA: 22. 5. 2007 – 25. 5. 2007

PROGRAM ŠKOLENIA:

Školenie učiteľiek 1. ročníka (nová skupina v školskom roku 2007/2008)

	utorok 22. mája	streda 23. mája	štvrtok 24. mája	piatok 25. mája
8 : 00 – 12 : 00 okrem utorka 22.5. od 8:30	8 : 30 Prezentácia školenia Uvedenie do situácie (témy z fyziky) - spúšťačia situácia - prekoncepty - hypotézy	Uvedenie do situácie (fyzika) vedecké problémy experimentovanie, potvrdenie Štruktúrovanie vedeckého prístupu	Náčuv (pozorovanie) na vyučovacej hodine vypracovanej učiteľkami 2. ročníka* Analýza vyučovacej hodiny v každej podskupine	Zhrnutie jednotlivých vypracovaných projektov a výmena názorov Vyhodnotenie vyučovacej hodiny
13 : 30 – 15 : 00 okrem štvrtka 24.5. do 15:30	Zhrnutie, výmena názorov - spúšťačia situácia - prekoncepty - hypotézy	Výber tém v učebnom pláne, ktoré sa najviac hodia na uplatnenie vedeckého prístupu	Vypracovanie projektov pre triedy žiakov 1. ročníka	

- Predmetom náčuvu v triedach budú tri vyučovacie hodiny vypracované šiestimi učiteľkami 2. ročníka.

Školenie učiteľiek 2. ročníka (nová skupina v školskom roku 2006/2007)

	utorok 22. mája	streda 23. mája	štvrtok 24. mája	piatok 25. mája
8 : 00 – 12 : 00 okrem utorka 22.5. od 8:30	8 : 30 Prezentácia školenia Výmena názorov o praktických skúsenostiach získaných v priebehu 1. ročníka	Miesto písomného, čítaného a hovoreného prejavu vo vedeckom prístupe	Realizácia vyučovacej hodiny Analýza vyučovacej hodiny v každej podskupine	Zhrnutie jednotlivých vypracovaných projektov a výmena názorov Vyhodnotenie školenia
13 : 30 – 15 : 00 okrem štvrtka 24.5. do 15:30	Príprava vyučovacej hodiny, ktorá sa má uskutočniť so žiakmi za prítomnosti stážistiek 1. ročníka*	Výber v učebnom pláne tém, ktoré sa najviac hodia na uplatnenie vedeckého prístupu	Vypracovanie projektov pre triedy žiakov 2. ročníka	

- Učiteľky 2. ročníka pripravujú tri vyučovacie hodiny, každú v trvaní 45 až 60 minút. Každá z vyučovacích hodín sa uskutoční vo štvrtok doobeda v troch odlišných triedach

22. MÁJ 2007, PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Úvodné stretnutie sa uskutočnilo v zasadacej miestnosti Pedagogickej fakulty. V úvodnej časti sa ozrejmil priebeh školenia a účastníci sa rozdelili do dvoch skupín podľa množstva skúseností, ktoré už s realizáciou projektu majú. Prvú skupinu tvorili učiteľky, ktoré do projektu vstúpia v novom školskom roku (september 2007) a s koncepciou Vyhŕňme si rukávy sa zoznamujú po prvý krát. Túto skupinu viedol a školil Daniel Lardeau. Druhú skupinu tvorili učiteľky, ktoré pracujú v projekte prvý rok a v septembri 2007 začnú učiť v druhom ročníku. Táto skupina bola školená Annie Jussaume. Obe skupiny pracovali v oddelených miestnostiach na Pedagogickej fakulte.

V **prvej skupine** sa školiteľ venoval ozrejmovaniu základných princípov koncepcie Vyhŕňme si rukávy. Celý utorok venoval ozrejmieniu fáz vytvárania stimulujúcej situácie, verbalizácii prekonceptov a tvorbe hypotéz. Využíval na to fyzikálne témy, ktoré priamo s učiteľkami realizoval. Ako podporný materiál používal video-nahrávky modelových vyučovacích hodín. Všetky situácie boli vybrané tak, aby sa dali včleniť do jednej z tém slovenských učebných osnov 1. ročníka. Školiteľ sa zameriaval nielen na vysvetlenie postupnosti krokov v koncepcii, ale aj na význam jednotlivých fáz a možné problémy, ktoré sa môžu pri realizácii s deťmi vyskytnúť. Neustále bola zdôrazňovaná potreba nechať deti vyjadrovať svoje prekoncepty s tým, že učiteľ len moderuje diskusiu a používa len detské vyjadrenia, z ktorých sa tvoria zovšeobecnenia v podobe hypotéz.

V **druhej skupine** boli už pomerne skúsené učiteľky, preto úvod školenia školiteľka nasmerovala na výmenu skúseností s realizáciou projektu v bežiacom školskom roku. Výmenu skúseností koordinovala tak, aby boli identifikované a diskutované problémy, ktoré učiteľky vnímajú ako najzávažnejšie. Keďže v druhej skupine učiteliek boli tie, ktorých úlohou bolo v rámci školenia prezentovať spôsob vyučovania koncepciou Vyhŕňme si rukávy (štvrtok), v rámci školenia v utorok prezentovali svoje prípravy na hospitačné hodiny. Cieľom bolo ozrejmovanie toho, ako vnímajú koncepciu po takmer roku praxe s metodikou.

23. MÁJ 2007, PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Predpoludním pracovali znovu skupiny samostatne so svojimi školiteľmi. Popoludní už pracovali spoločne, keďže išlo o tému, ktorá bola spoločná pre oba ročníky a zameraná na vzájomné sa školenie.

V **prvej skupine** sa školiteľ zameriaval na vysvetľovanie ďalších fáz koncepcie, predovšetkým na spôsob organizácie experimentovania, ktoré sa v projekte realizuje ako testovanie stanovených hypotéz. Venoval sa spôsobom prezentácie výsledkov. Nakoniec ozrejmieval logickú následnosť a význam jednotlivých fáz algoritmu. Špeciálne sa zameriaval na ozrejmienie odlišenia vedeckého problému od nevedeckých problémov a celkovo spôsobu prezentácie problému, aby skutočne pri skúmaní išlo o riešenie problému.

V **druhej skupine** sa školiteľka zameriaval na význam písomného prejavu dieťaťa (a učiteľa) v metodike. Najskôr dala priestor učiteľkám, ktoré z vlastnej skúsenosti hodnotili písomný a iný grafický prejav dieťaťa v jednotlivých fázach. Hodnotili význam tohto prejavu. Cieľom školiteľky bolo vyzdvihnúť rozdiely vo význame písomného prejavu v jednotlivých fázach algoritmu. Vysvetľovala rozdiely medzi individuálnym prejavom a skupinovým prejavom. Okrem toho zdôraznila, že forma a obsah grafického zobrazenia závisí aj od toho, komu je záznam určený (dieťaťu samotnému, na prezentáciu pred triedou, pre učiteľku ako spätná väzba a pod.). Diskutovalo sa aj o spôsobe používania pracovných listov a o spôsobe archivácie písomného prejavu dieťaťa. Veľmi živá diskusia bola o problematike gramatiky v písomnom prejave dieťaťa. Školiteľka odporúčala nehodnotiť dieťa za gramatické chyby, chyby prípadne len označiť.

Popoludní pracovali obe skupiny spoločne. Cieľom spoločnej práce bolo vybrať tie najvhodnejšie témy z učebných osnov prvého a druhého ročníka, v ktorých je pomerne ľahké identifikovať vedecké problémy na riešenie. Učiteľky boli rozdelené do dvoch skupín, pričom v každej skupine boli učiteľky z rôznych škôl ako aj s rôznymi skúsenosťami s metodikou. Z diskusie vyplynulo, že témy mali už vybrané vopred, keďže to bola súčasť ich prípravy pred začiatkom školského roka. Preto sa diskusia sústredila skôr na ozrejmovanie toho, či sú tieto témy vhodné. V jednotlivých témach sa učiteľky spolu so školiteľmi snažili identifikovať rôzne problémy na riešenie, čím sa ozrejmila vhodnosť výberu tém.

24. MÁJ 2007, ZŠ K. MAHRA, ZŠ ATÓMOVÁ, ZŠ VANČUROVA

Skupina učiteľov a školiteľov sa predpoludním rozdelila na dve skupiny. Jedna skupina pozorovala vyučovacie hodiny na ZŠ K. Mahra a druhá skupina na ZŠ Atómová. Na každej škole sa zrealizovali dve vyučovacie hodiny, ktoré boli vedené učiteľkami v prvom ročníku.

Obe skupiny sa po hospitáciách stretli na ZŠ Vančurova. Jedna skupina sledovala jednu vyučovaciu hodinu realizovanú v centre učebných pomôcok a odbornej asistencie a druhá skupina sa zatiaľ venovala analýze vyučovacích hodín, ktoré sledovali predpoludním. Potom sa skupiny vymenili.

Z analýz vyplynulo, že učiteľky majú pomerne dobre osvojenú metodiku. Na každej vyučovacej hodine boli stanovené skúmateľné problémy. Za všeobecný nedostatok sa považuje slabá interakcia detí v rámci skupín. V princípe nejde o kooperatívny prístup a deti nemajú tendenciu vzájomne zdieľať svoje predstavy o skúmanom jave. Na jednej vyučovacej hodine nemali deti možnosť stanoviť si spôsob overenia skúmaného problému, učiteľka ho stanovila sama. Na tej istej hodine sa vyskytol aj menší problém s pomôckami. Učiteľka viedla deti používať pomerne špecifické pomôcky, čo pohltilo pozornosť detí a menej sa sústredili na skúmaný jav. V niektorých prípadoch učiteľky zamieňajú fázu návrhu testu (overenia) za fázu hypotézy, resp. detský návrh overenia označujú pojmom hypotéza. Pomerne často učiteľky vytvárajú dlhú úvodnú fázu zameranú na opakovanie predchádzajúceho učiva, čím sa aktívny čas dieťaťa skraca. Často ide o javy, ktoré len málo súvisia s problémom, ktorý idú deti skúmať. Je veľmi dôležité celú hodinu viesť veľmi jasne a cielene na jeden skúmaný problém, pričom logická postupnosť implicitne vkladaná do takéhoto prístupu učí detí špecifickému mysleniu.

Záver popoludnia bol venovaný príprave návrhov na realizáciu riešenia jedného vybraného problému skupinou učiteľiek. Učiteľky boli rozdelené do troch skupín a pripravovali si projekty realizácie vyučovacích jednotiek. Ich úlohou bolo pripraviť si projekt v prezentovateľnej podobe, keďže nasledujúci deň predpoludním mali vyhradený čas na prezentáciu témy a ozrejmienie výberu tejto témy.

25. MÁJ 2007, ZŠ VANČUROVA

V úvode školenia mali učiteľky možnosť v skupinách si dokončiť prezentáciu tém. Postupne svoje práce prezentovali. Za každou prezentáciou nasledovala diskusia so školiteľmi. Práce školiteľa zhodnotili ako zaujímavé, pričom odporúčali len drobné, nie koncepčné zmeny.

Na záver školenia sa vyhradil priestor pre reflexiu a hodnotenie priebehu školenia. Učiteľky mali možnosť reagovať na školenie priamo v diskusii a prostredníctvom anonymného dotazníka. Veľmi pozitívne učiteľky hodnotili možnosť vzájomne diskutovať a vymieňať si názory. Na tento názor zareagovali zástupcovia Pedagogickej fakulty s ponukou realizovať takéto stretnutia častejšie. Z diskusie vyplynulo, že by bolo vhodné realizovať stretnutia vždy po prebratí jedného tematického celku, čo predstavuje asi mesačné stretnutia. Prvé stretnutie bolo stanovené na september 2007, iniciovať ho bude Pedagogická fakulta.

Celkovo školitelia zhodnotili prácu učiteľiek ako vynikajúcu a odporúčajú začať vytvárať na internete databázu aktivít a metodických materiálov, ktoré majú vypracované. Zvýšila by sa tak možnosť disseminácie na ďalšie školy a to z dôvodu pragmatického zamerania materiálov, ktoré majú učiteľky pripravené.

V Trnave, 30. mája 2007

Zapísala: Kristína Žoldošová